

Revisionsstrategi

2019 – 2022

Version, antagen
2020-11-19

Innehållsförteckning

1	BAKGRUND	3
1.1	Den kommunala revisionens uppgift utgår från fullmäktige.....	3
1.2	Skillnader mellan privat och kommunal revision.....	3
2	GOD REVISIONSSED.....	3
3	REVISIONSPROCESSEN	4
3.1	Väsentlighet och risk är vägledande	5
3.2	Revisionsplan	6
3.3	Projektplaner.....	6
3.4	Tillförlitlighet i redovisning, system och rutiner.....	6
3.5	Grundläggande granskning.....	6
3.6	Fördjupade revisionsprojekt	7
3.7	Intern kontroll	7
3.8	Delårsrapport	7
3.9	Årsredovisning	7
3.10	Protokoll och annan information från ledningen	7
3.11	Revisionsrapporter	7
3.12	Prövning och revisionsberättelse.....	8
4	SAMORDNAD REVISION	8
5	SAKKUNNIGA BITRÄDEN	8

1 BAKGRUND

1.1 Den kommunala revisionens uppgift utgår från fullmäktige

I kommuner och landsting utövas den yttersta beslutanderätten av fullmäktige. Ansvaret för beredning av ärenden, verkställighet och förvaltning ligger på förtroendevalda i styrelser och nämnder, utsedda av fullmäktige. Det ligger därför i fullmäktiges intresse att kontrollera att verksamheten inriktas och bedrivs på ett ändamålsenligt sätt.

De förtroendevalda revisorerna är ett viktigt instrument för denna kontroll.

1.2 Skillnader mellan privat och kommunal revision

I privat verksamhet är, förenklat uttryckt, målet pengarna och medlen verksamheten. I kommunal verksamhet är förhållandet precis tvärtom, målet är den verksamhet som bedrivs och medlen är pengarna.

Denna skillnad återspeglas också i det regelverk som styr respektive revision, aktiebolagslagen respektive kommunallagen.

2 GOD REVISIONSSED

Med anledning av de successiva förändringar i praxis och tillämpning som sker har Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) gjort en uppdaterad uttolkning och dokumentation av "God revisions sed i kommunal verksamhet 2018".

Skriften lyfter fram och förtydligar *revisorernas uppdrag* – ansvarsprövningen – och dess innebörd, samt *revisionsprocessen*, det vill säga revisionsarbetets innehåll.

När det gäller *uppdraget*, ska revisorerna *årligen* granska:

- all verksamhet som bedrivs inom nämnder och styrelser samt eventuella fullmäktigeberedningar;
- årsredovisningen, inklusive den sammanställda redovisningen som även omfattar verksamhet som bedrivs i andra juridiska personer;
- de kommunala företagen genom de revisorer och lekmannarevisorer som utses i dessa;
- revisorerna ska bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Begreppen *årligen granska all verksamhet*, betyder att revisorerna för varje nämnd, styrelse och fullmäktigeberedning varje år ska granska och bedöma:

- Att verksamheten sköts på ett *ändamålsenligt* och från *ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt*, innebärande att:
 - Om verksamhetens resultat lever upp till fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten,

- Att verksamheten klarar att genomföra sitt uppdrag med tillgängliga resurser,
 - Att styrelsen, nämnder och fullmäktigeberedningar har en styrning och uppföljning mot mål och beslut,
 - Att verksamheten bedrivs med god ekonomisk hushållning utifrån fullmäktiges beslut.
- Att *räkenskaperna är rättvisande* innebärande att:
 - redovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ekonomisk ställning,
 - delårsrapport och årsredovisning är upprättade i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed.... om verksamheten lever upp till fullmäktiges mål och följer andra beslut, lagstiftning, avtal och föreskrifter, det vill säga dess effektivitet och kvalitet;
 - Att *den interna kontrollen är tillräcklig* innebärande att det finns systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner, som på en rimlig nivå säkerställer att:
 - verksamheten lever upp till målen och är kostnadseffektiv,
 - informationen om verksamheten och om den finansiella rapporteringen är ändamålsenlig, tillförlitlig och tillräcklig,
 - de regler och riktlinjer som finns för verksamheten följs.

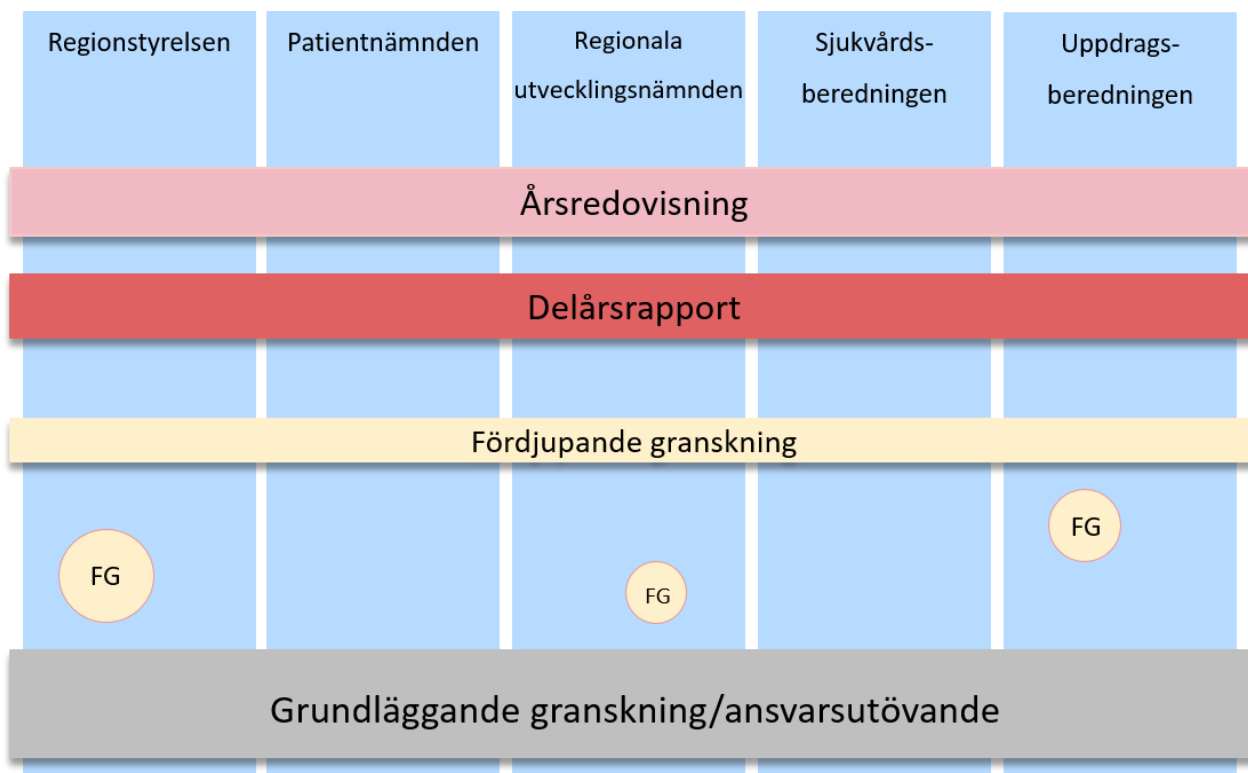
3 REVISIONSPROCESSEN

Den årliga revisionsprocessen omfattar ett flertal steg. Den börjar med en revisionsplanering som består av omvärldsanalys, riskanalys och upprättande av den årliga revisionsplanen. Därefter genomförs de i revisionsplanen fastställda revisionsinsatserna. Revisionsprocessen avslutas med att årets alla granskningar analyseras och bedöms. Då prövar revisorerna om styrelse, fullmäktigeberedningar och nämnder har fullgjort sina uppdrag. En revisionsberättelse upprättas som lämnas till fullmäktige. I revisionsberättelsen uttalar sig revisorerna om ansvarsfrihet bör tillstyrkas och om fullmäktiges mål för verksamheten har uppfyllts under året.

Revisionsprocessens grundstomme är *analys av väsentlighet och risk*, benämnd *Riskanalys*. Analysen ska föregå alla prioriteringar och urval, såväl i årlig revisionsplan som vid avgränsningar och preciseringar i de enskilda projektplanerna. Riskanalysen ska dokumenteras av revisorerna.

Utgångspunkten för revisionen är helhetssyn. Alla granskningsinsatser planeras och genomförs så att de stödjer varandra. De olika granskningsinsatserna under ett revisionsår planeras logiskt i tid för att revisionen ska bli effektiv. Varje granskning utgör en grund för planering av kommande revisionsinsatser och för den avslutande ansvarsprövningen.

Modellen nedan beskriver hur den årliga granskningen av regionens verksamheter ska planeras och genomföras under året. Syftet är att ge underlag till bedömningen av ansvarsfrihet för styrelsen, fullmäktigeberedningarna, och samtliga nämnder.

FG = Fördjupad granskning

3.1 Väsentlighet och risk är vägledande

All verksamhet ska årligen granskas av revisorerna. De resurser som avsätts för revisionen måste dock prioriteras till de områden som revisorerna anser som mest angelägna.

Här är utgångspunkten den övergripande *riskanalys* som revisorerna årligen låter göra. Analysen ligger till grund för prioritering av revisionsårets granskningsinsatser.

Meningen är att revisionsarbetet ska inriktas på sådana väsentliga områden där risker konstateras eller befaras, vilka kan påverka verksamhetens inriktning, förvaltning och redovisning eller påverka förtroendet för regionen som organisation.

Regionens revisorer genomför därför en gång per år en övergripande riskanalys. Under ett revisionsår kan det uppstå behov av revisionsinsatser som revisionen i sin årliga planering inte kunnat förutse. Den riskanalys som genomförs under löpande år kan därför leda till revidering av revisionsplanen.

Även de enskilda revisionsprojekten inleds med en riskanalys inom det aktuella verksamhetsområdet för att precisera och avgränsa vad som ska granskas.

3.2 Revisionsplan

Med utgångspunkt från riskanalysen och tillgänglig resursram, gör revisorerna en prioritering mellan aktuella revisionsområden. För varje år utarbetar revisorerna därefter en översiktlig revisionsplan. Denna beskriver de granskningsprojekt som ska genomföras under året. Revisionsplanen kommuniceras regioninternt och externt via revisorernas hemsida.

Revisorerna upprättar även en intern, detaljerad revisionsplan som används för den löpande resursuppföljningen per projekt.

I egenskap av uppdragsgivare, styr revisorerna och lekmannarevisorerna omfattning av och inriktning på de sakkunnigas insatser. Detta sker genom revisionsplanen och de projektplaner som upprättas för de enskilda granskningarna.

3.3 Projektplaner

För varje projekt upprättar de sakkunniga en projektplan. Här anges:

- Projektets bakgrund med konkretiserad riskanalys
- Revisionskriterier
- Granskningens revisionsfråga/syfte och kontrollmål/granskningsmål
- Eventuella avgränsningar
- Metod
- Tidplan (projektstart- och slut)
- Introduktion och avrapportering
- Projektorganisation (projektledare- och medarbetare)
- Arvode, resursbehov, arvodeskalkyl
- Kontaktrevisor
- Oberoendeprövning
- Ev noteringar i övrigt

Efter behandling i samband med revisionsöverläggning fastställs projektplanen av revisorerna.

3.4 Tillförlitlighet i redovisning, system och rutiner

Granskningen inriktas mot de mest väsentliga och riskfyllda delarna av regionens redovisning, system och rutiner. Granskningsresultatet utgör en viktig grund för granskning av styrelsens ansvarsutövande och för granskning av årsredovisning och delårsrapporter.

3.5 Grundläggande granskning

Med grundläggande granskning menas, generellt, *nämndernas/motsvarande aktiva åtgärder för att styra, följa upp och kontrollera verksamheten*. Revisorerna bedömer med hjälp av olika typer av granskningar och hearings om ansvarsutövandet är tillfredsställande.

Granskningen av regionstyrelsen inriktas på ledning, samordning och uppsikt över all verksamhet. Även fullmäktigeberedningarna, regionala utvecklingsnämnden och patientnämnden ska granskas inom ramen för den grundläggande granskningen.

3.6 Fördjupade revisionsprojekt

De fördjupade revisionsprojekten som utförs under året aktualiseras vid riskanalysen samt ur information inhämtad vid hearings och träffar med styrelsen eller verksamhetsföreträdare. Även den löpande granskningen av delårsrapporter och protokoll ger underlag till vilka områden som kan bli aktuella för granskning.

Revisionsprojekten kan ha olika bredd och djup, d.v.s. omfatta en eller flera verksamheter på en övergripande eller djupgående nivå. De kan avse enskilda eller gemensamma funktioner eller processer. Projektens inriktningar kan ha sin tyngdpunkt antingen i granskning av ändamålsenlighet, intern kontroll eller kontroll av räkenskaper.

Varje revisionsprojekt inleds med en riskanalys av det speciella projektet. Det är i samband med denna analys som projektets inriktning samt bredd och djup avgörs.

Revisionsprojekten ska bemannas med sakkunniga så att det är möjligt att göra en helhetsbedömning av de komponenter som bedömdes som viktiga ur väsentlighets- och risksynpunkt.

3.7 Intern kontroll

Samtliga revisionsobjekt ansvarar för att den interna kontrollen är tillräcklig. Revisorerna ska genom sina granskningar ta fram underlag för att bedöma om styrelsens fullgör fullmäktiges uppdrag och säkerställer att den interna kontrollen är tillräcklig.

3.8 Delårsrapport

Syftet med granskningen är att ge regionens revisorer ett underlag för sin bedömning av om delårsrapporten är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål som regionfullmäktige beslutat. Revisorernas uttalande avges i den bedömning som de avlämnar till regionfullmäktige i samband med att delårsrapporten behandlas.

3.9 Årsredovisning

Granskningen av årsredovisningen syftar till att pröva om regionens totala årsredovisning, inklusive den sammanställda redovisningen, är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed, det vill säga rättvisande i kommunallagens mening. Med rättvisande räkenskaper menas i allt väsentligt:

- Materiellt rätt (alla tillgångar och skulder existerar och avser regionen)
- Rätt periodiserat (alla inkomster och utgifter avser redovisningsåret)
- Formellt rätt (redovisningen har upprättats enligt lagstiftning och god redovisningssed)

3.10 Protokoll och annan information från ledningen

Protokoll och annan information från ledningen (tjänstemannaledning och politisk ledning) belyser på övergripande nivå såväl divisionernas verksamhet som verksamheten hos de olika politiska organen under året. Dessa granskas av de sakkunniga löpande under året.

3.11 Revisionsrapporter

Varje projekt sammanfattas som regel av de sakkunniga i en revisionsrapport. Revisionsrapport och revisionsskrivelse expedieras i enlighet med gällande Arbetsordning för revisorerna samt hålls tillgängliga på revisionens webbsida.

3.12 Prövning och revisionsberättelse

Resultatet av samtliga granskningar ger sammantaget revisorerna underlag för uttalandet via revisionsberättelsen om att tillstyrka eller avstyrka ansvarsfrihet, att rikta anmärkning eller i övrigt framföra kritik och synpunkter med anledning av årets revision. Revisorernas ställningstagande i ansvarsfrihetsfrågan omfattar all verksamhet som bedrivs av regionstyrelsen, fullmäktigeberedningar och nämnder samt de enskilda ledamöterna i dessa.

4 SAMORDNAD REVISION

Med samordnad revision avses enligt God Sed 2018:

”Avsikten med den samordnade revisionen är att stora delar av den kommunala verksamheten ska kunna granskas och prövas med helhetssyn, samlade bedömningar och med ett fritt informationsutbyte. Inom den samordnade revisionen granskar kommunens revisorer kommunen som ägare, medan lekmannarevisorerna/revisorerna granskar bolaget/stiftelsen. Därmed kan en bred granskning ske av ägarstyrning och uppsikt, vilket ger fullmäktige underlag för kontroll och uppföljning av hela den kommunala koncernen. Den samordnade revisionen ger också möjlighet att göra samordnade granskningar av kammungemensamma mål, riktlinjer och policys.

För att beakta helhetssyn i hela den kommunala verksamheten har revisorerna även samverkan och informationsutbyte med revisorer i kommunalförbund, finansiella samordningsförbund och andra kommunala företag.”

Någon eller några av de förtroendevalda revisorerna som valts för granskning av nämndernas verksamhet ska alltid utses till lekmannarevisor i de aktiebolag där regionen direkt eller indirekt innehar samtliga aktier. Motsvarande gäller för stiftelser där regionen är ensam huvudman (stiftare) där (förtroende-)revisor ska utses. Även i bolag och stiftelser där regionen har ett avgörande inflytande utser fullmäktige antingen lekmannarevisor resp (förtroende-)revisor.

Lekmannarevisorernas och förtroenderevisorernas granskning av bolagen och stiftelserna har samma utgångspunkt som granskningen av regionens övriga verksamheter. Det innebär att granskningen sker ur kommunallagens perspektiv, och enligt God Revisionsord i kommunal verksamhet. Lekmannarevisorernas granskningsrapporter och revisionsberättelser för aktiebolag, handelsbolag, ekonomisk förening och stiftelse till vilken kommunen eller landstinget lämnat över skötseln av en kommunal angelägenhet ska bifogas de förtroendevaldas revisionsberättelse för regionen.

Regionens revisorer har antagit ett internt handlingsprogram – ”Policy för samordnad revision”.

5 SAKKUNNIGA BITRÄDEN

Revisorerna och lekmannarevisorerna biträds av sakkunniga med god kunskap om kommunal verksamhet, förvaltning och organisation och dess förutsättningar, t ex om gällande lagstiftning. Revisionen inom Region Norrbotten anlitar externa sakkunniga att biträda i revisionsinsatserna. Dessa upphandlas i enlighet med upphandlingslagens bestämmelser.